

BẢN TIN NGÀY NGHIÊN CỨU BIỂN ĐÔNG

(Cập nhật 22/4/2020)

Tình hình nổi bật

Hải quân Mỹ, ngày 21/4, xác nhận tàu tấn công đổ bộ USS America và tàu tuần duyên Bunker Hill đang được triển khai tại Biển Đông. Ba nguồn khác cho biết các tàu này đang hoạt động gần khu vực đội tàu HD-08 hăm dọa hoạt động dầu khí của Malaysia.

Thượng nghị sĩ Mỹ Marco Rubio, ngày 21/4, cho rằng Trung Quốc lợi dụng dịch Covid-19 để hành động ở Biển Đông. Ông cho rằng những tuần gần đây, Bắc Kinh đã có những hành động nhằm thắt chặt sự kiểm soát với các lãnh thổ yêu sách bất hợp pháp ở Biển Đông và hành động ở Hồng Kông.

Bộ trưởng Ngoại giao Philippines Locsin, ngày 22/4, cho biết Philippines đã gửi hai công hàm đến ĐSQ Trung Quốc tại Manila phản đối (i) Trung Quốc chiếu radar vào tàu hải quân của Philippines trong vùng biển của Philippines, và (ii) thành lập hai huyện hành chính thuộc thành phố Tam Sa, trong đó huyện Nam Sa bao phủ một phần lãnh thổ của Philippines trên Biển Đông.

NPN BNG Việt Nam Lê Thị Thu Hằng, ngày 21/4, trả lời báo chí về tình hình phức tạp gần đây trên Biển Đông rằng Việt Nam mong muốn quyền, lợi ích chính đáng, hợp pháp của các quốc gia phù hợp với Công ước của Liên hợp quốc về luật Biển 1982 được tôn trọng; các bên liên quan phải có trách nhiệm tuân thủ luật pháp quốc tế, Công ước của Liên hợp quốc về luật Biển 1982, thể hiện cam kết phát triển quan hệ hữu nghị giữa các quốc gia và hoà bình, ổn định, hợp tác ở Biển Đông, khu vực và trên thế giới.

NPN BNG Trung Quốc Cảnh Sảng, ngày 21/4, tại họp báo thường kỳ từ chối xác nhận thông tin về hai tàu chiến Mỹ xuất hiện ở khu vực; cho rằng tình hình Biển Đông tổng thể đang tốt đẹp; các quốc gia bên ngoài khu vực không nên khuấy động làm tình hình Biển Đông trở nên căng thẳng. Ông cho rằng hiện không có tình trạng “đối đầu” giữa tàu Trung Quốc và Malaysia trên Biển Đông và khẳng định tàu HD8 đang tiến hành hoạt động bình thường trong vùng biển mà Trung Quốc quản lý.

Cục Hải sự Trung Quốc, ngày 20-22/4, cảnh báo hàng hải về hoạt động dầu khí tại Biển Đông. Các hoạt động được cảnh báo gồm: (1) 02 tàu Trung Quốc thực hiện lặn sâu trong phạm vi 02 hải lý quanh giếng dầu LH29-1 (từ 20/4 - 31/12/2020); (ii) Giàn khoan dầu khí hải dương 944 do tàu kéo 685 sẽ dịch chuyển 600 mét (từ 20h00 ngày 21/4/2020 đến hết ngày 22/4/2020) từ vị trí có tọa độ 18-36.96N 107-45.63E đến vị trí có tọa độ 18-20.31N 108-09.45E; (3) Giàn khoan dầu khí hải dương 944 tiến hành khoan tại vị trí có tọa độ 18-20.31N 108-09.45E (từ 21/4/2020 đến 31/5/2020).

Tàu khảo sát địa chất HD8 của Trung Quốc, ngày 22/4, bắt đầu vòng khảo sát thứ 6. Tàu HD8 của Trung Quốc tiếp tục di chuyển trong vùng đặc quyền kinh tế của Malaysia và đã bắt đầu vòng khảo sát thứ sáu từ 02:35' ngày 22/4 theo giờ UTC.

Góc nhìn Học giả

+ Đông Nam Á:

Học giả Ian Storey, Viện ISEAS-Yusof Ishak (Singapore), ngày 21/4, cho rằng khu vực vẫn còn hoài nghi về Mỹ. Việc 2 tàu Mỹ hiện diện ở khu vực có chứng tỏ Mỹ sẽ giám sát và ngăn Trung Quốc hành động, hay Mỹ chỉ đơn thuần muốn cho thấy rằng nước này vẫn hiện diện tại khu vực?

+ Châu Âu - Mỹ:

Học giả Bill Hayton, Viện Nghiên cứu Chatham House (Anh), ngày 21/4, cho rằng Malaysia có thể kiện Trung Quốc ra Tòa án quốc tế vì tàu Hải dương 08 của Trung Quốc đang thực hiện hoạt động thăm dò dầu khí thương mại tại vùng Đặc quyền Kinh tế của Malaysia.

Nhà Việt Nam học Vladimir Kolotov (Nga), ngày 21/4, cho rằng hành động của Trung Quốc tại Biển Đông sẽ phản tác dụng, làm leo thang tình hình căng thẳng và đe dọa sự ổn định ở khu vực Đông Á; vấn đề Biển Đông cần được giải quyết dựa

trên luật pháp quốc tế. Theo ông, bên cạnh tận dụng lợi thế là Ủy viên Không thường trực HĐBA LHQ 2020-2021 và Chủ tịch ASEAN 2020, Việt Nam có thể đồng thời đẩy mạnh ngoại giao nhân dân thông qua các tổ chức hữu nghị với các nước.

Học giả Greg Poling, Trung tâm CSIS và Học giả Jonathan Odom, Trung tâm An Marshall (Mỹ), ngày 21/4, phản bác ý kiến của học giả Yan Yan (Trung Quốc), người cho rằng “Trung Quốc tuyên bố đặt tên mới cho 80 thực thể để khẳng định lại chủ quyền trên Biển Đông.” Các học giả Mỹ nói trên cho rằng theo luật quốc tế các quốc gia không thể tuyên bố chủ quyền với các thực thể ngầm trên biển; và Tòa án Quốc tế đã khẳng định rõ ràng và nhất quán rằng các hành vi đơn phương sẽ “vô nghĩa” trong các tranh chấp đang tồn tại như ở Biển Đông.

Drake Long, phóng viên RFA (Mỹ), ngày 21/4, cho rằng những động thái gần đây của Trung Quốc cho thấy một số diễn biến mới trong chính sách Biển Đông của nước này: (i) tăng cường sử dụng nhiều hơn các đơn vị dân sự (bên cạnh hải quân, cảnh sát biển, dân binh) như Bộ Giao thông Vận tải hay Học viện Khoa học Trung Quốc; và (ii) Trung Quốc đang tìm cách khai thác nguồn tài nguyên trên Biển Đông (đặc biệt là nguồn tài nguyên dưới đáy biển). Lý do cho việc này là (1) kinh tế Trung Quốc bị ảnh hưởng do dịch Covid-19 và sáng kiến BRI gặp nhiều khó khăn; và (2) Trung Quốc cần ngân sách để củng cố hiện diện (xây dựng căn cứ, điều tra tuần tra, khảo sát...). Drake Long dự đoán Trung Quốc có thể sẽ thành lập "hạm đội săn kho báu" [treasure fleet] gồm các tàu khảo sát, tàu nạo vét đáy biển, tàu cá và tàu lặn biển sâu; đội tàu này sẽ vừa giúp củng cố yêu sách của Trung Quốc trên Biển Đông, vừa giúp trang trải chi phí cho việc duy trì hiện diện của Trung Quốc.

Giáo sư Alexander Vuving, Trung tâm Nghiên cứu An ninh châu Á - Thái Bình Dương Daniel K. Inouye (Mỹ), ngày 22/4, cho rằng những hành động gần đây của Trung Quốc cho thấy vẫn đang theo đuổi các mục tiêu chiến lược lâu dài. Theo ông, Trung Quốc muốn tạo ra một tình trạng bình thường mới ở Biển Đông và sẽ ngày càng hung hăng hơn để đạt được mục tiêu.

Học giả Julian Ku, Đại học Hofstra và **Học giả Peter Dutton, Đại học Hải chiến Mỹ**, ngày 22/4, cho rằng Việt Nam đang cân nhắc sử dụng biện pháp pháp lý ở Biển Đông. Hai học giả này dẫn lại bài báo của Reuters tháng 11/2019, trong đó trích phát biểu của Thứ trưởng Lê Hoài Trung tại Hội thảo Khoa học Quốc tế về Biển Đông lần thứ 11 rằng Việt Nam có thể cân nhắc sử dụng biện pháp pháp lý.

Học giả Derek Grossman, Viện RAND Corporation, Mỹ ngày 22/4, cho rằng việc 2 tàu Mỹ hiện diện gần khu vực tàu Trung Quốc hăm dọa hoạt động dầu khí của Philippines là hành động thể hiện cam kết không lùi bước của Mỹ.

Học giả Greg Poling, Trung tâm CSIS (Mỹ), ngày 22/4, lên án Trung Quốc dùng ‘mặt nạ’ dân sự để che đậy hành vi quân sự hóa ở Biển Đông. Ông cho rằng Việt Nam nên : (i) Dùng vai trò chủ tịch ASEAN để kêu gọi các quốc gia láng giềng, đặc biệt là Indonesia, Malaysia và Philippines, cùng nhau lên tiếng một cách trung thực về sự quấy rối (từ Trung Quốc); (ii) Yêu cầu tổ chức một cuộc đàm phán riêng, song song với đàm phán về COC, để các quốc gia có tuyên bố chủ quyền có thể đạt được thỏa thuận về quản lý đánh bắt hải sản, nguồn tài nguyên dưới đáy biển và những vấn đề khác nằm ngoài phạm vi COC; và (iii) Yêu cầu tổ chức các chương trình thảo luận hiệu quả về các vấn đề gai góc nhất thuộc phạm vi COC như phạm vi địa lý và cơ chế giải quyết tranh chấp.

+ Các nước khác:

Peter Jennings, Cựu quan chức Bộ Quốc phòng Úc, Giám đốc Viện Chính sách Chiến lược Úc, ngày 21/4 cho rằng hành động gần đây của Trung Quốc tại Biển Đông là chiến lược chủ đích nhằm tận dụng tối đa thời điểm mà họ xem là có nhiều xáo trộn và việc Mỹ suy giảm khả năng để chèn ép các nước láng giềng.

Nhà báo Rudroneel Ghosh, tờ the Times of India, ngày 21/4 cho rằng tàu HD8 hiện đang xâm phạm vùng EEZ của Malaysia. Vụ việc buộc Mỹ phải điều tàu tấn công đổ bộ USS America tới hỗ trợ. Hành động của Trung Quốc gần đây cho thấy nước này dường như lợi dụng đại dịch để thúc đẩy yêu sách đơn phương của mình. Trung Quốc đang có nguy cơ bước đi trên con đường kiêu ngạo của một siêu cường.

Nếu tiếp tục làm như vậy trong thời gian đại dịch, các quốc gia khu vực sẽ có những phản ứng mạnh hơn.

Đại tá Hải quân Lalit Kapur, Ấn Độ, ngày 21/4, tương lai của khu vực Ấn Độ - Thái Bình Dương khó dự đoán do các nước có những quan niệm khác nhau về lợi ích chiến lược. Ông cho rằng các nước sẽ xây dựng các tập hợp lực lượng đa dạng để phòng bị nước đôi trước các khả năng có thể xảy ra, kể cả sự suy giảm vai trò của Mỹ./.

Biên tập: Đinh Anh